

Dansk Skoleforening
for Sydslesvig e.V.

VEJLEDNING FOR FAGET BILLEDKUNST

INDHOLD

Vejledning for faget billedkunst	3
Fagets identitet og rolle	3
Undervisningens tilrettelæggelse.....	3
Læringsmål	4
Taksonomiske niveauer	4
Fagteamets overordnede plan	5
Vejledende forslag til fagteamets overordnede plan – fleksibel indskoling til 6. klasse	6
Vejledende forslag til fagteamets overordnede plan – 7.-10. årgang.....	8
Årsplan – skabelon	10
Fagets kompetenceområder	12
Billedfremstilling – at skabe og at udvikle.....	12
Billedkommunikation – idéer formidles via billedudtryk.....	13
Billedanalyse – viden om samspillet mellem teknikker og billedteori	14
Tværgående temaer og tværfagligt samarbejde.....	14
Undervisningsdifferentiering.....	15
Evaluering	17
Kilder	18
Bilag	19
Læsestrategier	19
Læseteknikker	19
Læsestrategier 2.-4. klasse	19
Læsestrategier 5.-6. klasse	20
Læsestrategier 7.-10. klasse	20

VEJLEDNING FOR FAGET BILLEDKUNST

FAGETS IDENTITET OG ROLLE

Billedkunstoffaget er et æstetisk udtryksfag. Æstetik betyder sansning, og det æstetiske er her forstået som sansning, der har fået en menneskeskabt og tilsigtet form. Det, man har sanset, følt eller oplevet, giver man altså form ved hjælp af et æstetisk formsprog – billedsproget. Forholdet mellem sansning, oplevelse og udtryk foregår imidlertid ikke rent og uformidlet. I dag stiller mange børn spørgsmål om, hvilken umiddelbar relevans et sanseindtryk har, før de vil beskæftige sig med det. Det udtryk, som følger sansningen, vil herved have karakter af forsøg på at positionere sig i forhold til det sansede på en måde, så man også giver udtryk for personens relation til det sansede, måske gennem humoristiske eller ironiske tilgange. Sideløbende hermed må man se i øjnene, at billeders betydning ikke kun er forankret i billederne selv, men i høj grad også hænger sammen med den situation og kontekst, som billederne opleves i. Denne udvikling åbner for, at alle dele af kunsthistorien og de visuelle kulturer er brugbare i undervisningen, forudsat at eleverne har mulighed for at relatere sig til dem. Der er altså ikke nogen billeder, der har forrang frem for andre.

Når ordet billede optræder i en generel beskrivelse, betyder det alle former for menneskeskabte visuelle udtryk. Menneskabte visuelle udtryk kan således betyde bl.a. tegning, maleri, grafik, video, fotografi og skulptur. Der findes ikke rigtige eller forkerte visuelle udtryk, og underviseren hhv. fagteamet må vurdere, om et billede/et visuelt fænomen kan bidrage til undervisningen, og hvilken relevans disse visuelle udtryk kan have for eleverne i deres læreprocesser.

Faget beskæftiger sig med hele den visuelle kultur, vi lever i lige fra kunstbilleder over medie billeder til de omgivelser, vi færdes i, de visuelle begivenheder, vi involveres i, og de genstande vi omgiver os med.

Med så stort et felt må underviseren inddrage karakteristiske eksempler på visuelle udtryk, som præger elevernes hverdag og karakteriserer den kultur, som overleveres til den næste generation. Når eleverne udtrykker sig, gør de det på baggrund af det billedsprog, de præsenteres for, og det er derfor vigtigt, at de også får en forståelse af den historiske og kulturelle kontekst, som forskellige billeder er blevet til i. Billeder leverer fortællinger om, hvordan det er at være menneske i en given kultur, om hvad henholdsvis børn og voksne foretager sig, om kønsroller og om arbejde, forbrug og fritid. Ved at lære brede områder af den visuelle kultur at kende, forstår eleverne, at kulturen byder på valgmuligheder snarere end nødvendigheder.

Man kan både tale om visuelle fænomener, som optræder i kategorier og genrer, og om visuelle begivenheder, som er de visuelle rammer, der omgiver os, og som vi indgår i med vores handlinger. De visuelle begivenheder åbner for deltagelse og derigennem for udveksling med samfundet.

UNDERVISNINGENS TILRETTELÆGGELSE

Undervisningen i billedkunst kan med fordel tage afsæt i emner og temaer, som eleverne er engagerede i og har viden om. Undervisningen vil dermed ofte berøre flere forskellige færdigheds- og vidensområder. De opgaver, eleverne stilles overfor i billedkunst, kan løses på flere forskellige måder, og evalueringen af det praktiske arbejde må relatere sig til indholdet af undervisningen. Man må arbejde med emner og temaer, således at undervisningen kommer rundt om alle færdigheds- og vidensområder henover elevernes skoleforløb. Underviserne skal så vidt muligt kombinere færdigheds- og vidensområderne fra alle tre kompetenceområder, så man i samtalen med eleverne om deres billedfremstilling trækker på elementer fra billedanalyse, og således at man inddrager

kommunikationsaspektet, fx ved at lade eleverne undersøge, hvordan klassekammeraterne forstår deres billedarbejde. I faget billedkunst står både produktet og processen i fokus.

LÆRINGSMÅL

At man som underviser arbejder med mål for elevernes læring er selvsagt vigtigt, men det er samtidig vigtigt at understrege, at arbejdet med målformuleringer kun én didaktisk overvejelse blandt andre. Uanset hvilken didaktisk model man i sin undervisning tager udgangspunkt i, vil der være andre faktorer, der spiller ind i undervisningsprocessen og elevernes læringsproces. Arbejdet med læringsmål kan aldrig stå alene, men må ses i sammenhæng med andre didaktiske kategorier, der alle har forbindelse med hinanden og påvirker hinanden, fx selve læringsprocessen, elevernes læringsforudsætninger, skolens ramme faktorer og underviserens situationsbevidsthed.

I planlægningsfasen vælger læreren de læringsmål, eleverne skal nå i arbejdet med emnet eller temaet. Læringsmålene skal være konkrete og skal formuleres, så de er udfordrende, men ikke sværere, end at det er muligt for et flertal af eleverne at nå dem på et tilfredsstillende niveau. Det er hensigtsmæssigt at tage udgangspunkt i færdigheds- og vidensmålene. Det giver konkret fokus på, hvad eleverne skal arbejde hen imod. Der opstilles mål for den planlagte undervisningssekvens, som kan være en lektion eller et modul – og selvfølgelig hele forløbet (emnet/temaet). Læreren bør over for eleverne forklare og begrunde, hvilke mål de skal arbejde hen imod på en måde, så eleverne oplever ejerskab til forløbet. Det indebærer også, at læreren må sætte forløbet ind i en større kontekst, dvs. forholde sig til hvad eleverne har lært, hvad de skal lære i det aktuelle forløb, og hvad de skal lære efterfølgende.

Undervisningen i billedkunst kan med fordel tage afsæt i emner og temaer, som eleverne er engagerede i og har viden om. Undervisningen vil dermed ofte berøre flere forskellige færdigheds- og vidensområder. De opgaver, eleverne stilles overfor i billedkunst, kan løses på flere forskellige måder, og evalueringen af det praktiske arbejde må relatere sig til indholdet af undervisningen. Man må arbejde med emner og temaer, således at undervisningen kommer rundt om alle færdigheds- og vidensområder henover elevernes skoleforløb. Underviserne skal så vidt muligt kombinere færdigheds- og vidensområderne fra alle tre kompetenceområder, så man i samtalen med eleverne om deres billedfremstilling trækker på elementer fra billedanalyse, og således at man inddrager kommunikationsaspektet, fx ved at lade eleverne undersøge, hvordan klassekammeraterne forstår deres billedarbejde.

TAKSONOMISKE NIVEAUER

I fællesskolen skal der i undervisningens tilrettelæggelse tages højde for de overordnede tre afslutningsniveauer:

- Afslutning efter 9. klasse – Erster allgemeinbildender Abschluss (ESA)
- Afslutning efter 10. klasse – Mittlerer Schulabschluss (MSA)
- Overgangen til gymnasiet – Übergang in die Oberstufe

Undervisningen skal tilrettelægges således, at alle elever udfordres på de tre taksonomiske niveauer uanset elevernes forventede afslutningsniveau:

- **Niveau 1: Reproduktion og fremstilling**

Dette taksonomiske niveau omfatter elevens gengivelse af viden og færdigheder inden for et delområde, som har været genstand for undervisningen, samt sikring af forståelse af det indlærte. Desuden dækker niveau I ligeledes over den praktiske brug og beskrivelsen af indøvede teknikker og fremstillingsprocesser.

- **Niveau 2: Reorganisering, analyse og udformning**

Dette taksonomiske niveau omfatter elevernes færdigheder i forbindelse med selvstændigt at opfatte, indplacere, strukturere og bearbejde problemstillinger og spørgsmål, som opstår under arbejdet med tema, materialer og opgavestillinger samt evne til at håndtere de dertilhørende udfordringer intellektuelt, sprogligt og kunstnerisk.

- **Niveau 3: Udformning, vurdering og refleksion**

Dette taksonomiske niveau omfatter elevernes selvstændige refleksion, vurdering af en kompleks problemstilling, tema eller materialer og i givet fald evne til udvikling af egne intellektuelle, sproglige og kunstneriske løsningsmuligheder.

FAGTEAMETS OVERORDNEDE PLAN

Fagteamets overordnede plan danner baggrunden for den enkelte lærers arbejde med at udarbejde årsplaner og indeholder fagteamets beslutninger vedrørende:

- ønskede kompetencer
- fordeling og vægtning af indhold og temaer i undervisningen
- anvendelse af fagspecifikke metoder
- anvendelse af medier og andre undervisningsmidler
- differentiering af undervisningen
- tværfaglig og projektorienteret undervisning
- Inddragelse af eksterne undervisningstilbud og ekskursioner
- former for understøttelse af elever med særlige behov
- evaluering og bedømmelse af undervisningen og elevernes læring
- ensartet og reflekteret anvendelse af fagspecifikke termer

Herunder ses et delvist eksempel på, hvordan fagforløbet og den overordnede plan for billedkunst kunne se ud.

VEJLEDENDE FORSLAG TIL FAGTEAMETS OVERORDNEDE PLAN – FLEKSIBEL INDSKOLING TIL 6. KLASSE

	Fleksibel indskoling	3. klasse	4. klasse	5. klasse	6. klasse
Undervisning:	Tegning og grafik: Eleverne skal have lyst til at udtrykke sig med farveblyanter, oliekridt og fineliner og vandfarver; vi producerer konturlinjer samt lys og skygge; stor=i forgrunden/lille=i baggrunden; eleverne forbereder deres arbejdsplads og rydder selvstændigt op; eleverne lærer frottage og kartoffeltryk at kende.	Tegning og grafik: Eleverne omsætter egne idéer til billeder; vi arbejder med overskrifter: Min ven og jeg, tegneserier, bevægelse m. fl.; formen kan antydes vha. linjer, ornamentter mm.		Tegning og grafik: Vi undersøger skifttegn (kinesiske, arabiske, hieroglyffer) og udvikler vores eget alfabet; skriveredskaber af forskellig art afprøves og fremstilles selv; der fremstilles stempler af gamle cykeldæk og flamingo. Eleverne fremstiller illustrationer til læste tekster (tegneteknikker: lys, skygge, dybde)	
Undervisning:	Maleri og collage: Eleverne skal have lyst til at eksperimentere med udgangspunkt i primærfarverne (fx grøntoner i <i>Det store Jungleeventyr</i> og blåtoner i <i>På besøg hos Havfruen</i>) og yndlingsfarver, farver fortæller noget om vores stemning.	Maleri og collage: Eleverne eksperimenterer med forskellige underlag (papir, stof, træ) og fremstiller deres egne pensler af naturmaterialer; der arbejdes med farver og farvelære (kontrast, kolde og varme farver); eleverne lærer van Gogh at kende og eksperimenterer med farver og følelser.		Maleri og collage: Eleverne fremstiller collager af farvekarton (farveovergange) samt collager/assemblager, der bliver levende (foto af eleven i bevægelse som klattrer/hopper/bevæger sig ud af billedet). Eleverne arbejder med farver: ekspressionistisk (følelser) samt landskabet (skitser og vandfarver)	
Undervisning:	Skulptur og arkitektur: Eleverne eksperimenterer med ler (dyr) og bevægelige dukker (skyggeteater).	Skulptur og arkitektur: Eleverne eksperimenterer med modellervoks og papmaché – der arbejdes med relieffer.		Skulptur og arkitektur: Eleverne fremstiller skrammelfigurer (teaterstykket skrives i dansktimerne); der fremstilles designobjekter (modeller) af forskellige materialer (pap,uld, plastikposer): <i>Verdens hyggeligste sofa, En anderledes skolegård</i>	
Undervisning:	Billedgenrer: Vi taler om billeder og forskellige genrer – det er billedsamtalen som står i fokus, eleverne trækker et opgavekort og formulerer nye, som man skal tage stilling til.	Billedgenrer: Eleverne taler om billeder og forskellige genrer – det er billedsamtalen som står i fokus, eleverne trækker et opgavekort og formulerer nye, som man skal tage stilling til.		Billedgenrer: Eleverne taler om billeder og forskellige genrer – det er billedsamtalen som står i fokus, eleverne trækker et opgavekort og formulerer nye, som man skal tage stilling til.	
Undervisning:	Billedfunktion/Billedkomposition/Analyse: Vi taler om billeder og forskellige funktioner (skilte, reklamer, ugens vigtigste avisbillede) – det er billedsamtalen som står i fokus, eleverne trækker et	Billedfunktion: Eleverne taler om billeder og forskellige funktioner (skilte, reklamer, ugens vigtigste avisbillede) – det er billedsamtalen som står i fokus, eleverne trækker et opgavekort og formulerer nye, som man skal tage stilling til. Eleverne giver respons til hinanden og konstruktiv kritik.		Billedfunktion: Eleverne taler om billeder og forskellige funktioner (skilte, reklamer, ugens vigtigste avisbillede) – det er billedsamtalen som står i fokus, eleverne trækker et opgavekort og formulerer nye, som man skal tage stilling til. Eleverne giver respons til hinanden og konstruktiv kritik.	

	opgavekort og formulerer nye, som man skal tage stilling til.		
		Billedkomposition: Eleverne taler om billeder og forskellige funktioner (skilte, reklamer, ugens vigtigste avisbillede) – det er billedsamtalen som står i fokus, eleverne trækker et opgavekort og formulerer nye, som de skal tage stilling til. Eleverne giver respons til hinanden og konstruktiv kritik.	Billedkomposition: Eleverne taler om billeder og forskellige funktioner (skilte, reklamer, ugens vigtigste avisbillede) – det er billedsamtalen som står i fokus, eleverne trækker et opgavekort og formulerer nye, som de skal tage stilling til. Eleverne giver respons til hinanden og konstruktiv kritik.
Undervisning:		Analyse: Klassen taler om et billeder som underviseren eller elever har taget med til timen (ugens/månedens billede) – billedet aflæses i forhold til aftalte iagttagelsespunkter; mundtligt og skriftligt.	Analyse: Klassen taler om et billeder som underviseren eller elever har taget med til timen (ugens/månedens billede) – billedet aflæses i forhold til aftalte iagttagelsespunkter; mundtligt og skriftligt.
Undervisning:	Udstilling: Elevernes produkter udstilles på skolen.	Udstilling: Elevernes produkter udstilles på skolen til forårskoncerten, fernisering i forbindelse med en morgensamling.	Udstilling: Elevernes produkter udstilles på skolen til forårskoncerten, fernisering i forbindelse med en morgensamling. Eleverne fremstiller et udstillingskatalog.
Differentiering	Opgavestillingen differentieres i forhold til finmotorikken og håndteringen af materialer samt den sproglige kompetence.	Opgavestillingen differentieres i forhold til finmotorikken og håndteringen af materialer; der kan vælges mindre formater i forbindelse med omsætningen af billedopgaver; man må hente inspiration hos kammeraterne og faglæreren; der aftales en reduceret/modificeret opgavestilling sammen med eleverne ved manglende motivation og manglende inspiration; eleverne præsenterer deres alternative løsningsforslag for klassen.	Opgavestillingen differentieres i forhold til finmotorikken og håndteringen af materialer; der kan vælges mindre formater i forbindelse med omsætningen af billedopgaver; man må hente inspiration hos kammeraterne og faglæreren; der aftales en reduceret/modificeret opgavestilling sammen med eleverne ved manglende motivation og manglende inspiration; eleverne præsenterer deres alternative løsningsforslag for klassen.
	Visuelle trin for trin vejledninger; Stærke elever udfordres med vanskeligere teknikker, alternative materialevalg hhv. fleksibilitet. Svage elever understøttes med klare opgaver, stramme rammer hhv. afgrænsning af valgmuligheder.		
Fagsprog/ sproglig udvikling	Ord- og billedkort: Redskaber og materialer Sæt ord på: Hvordan gør jeg? Billedsamtale: Tøm billedet for ord.	Ord- og billedkort: Redskaber og materialer Sæt ord på: Hvordan gør jeg? Billedsamtale: Tøm billedet for ord.	Ord- og billedkort: Redskaber og materialer Sæt ord på: Hvordan gør jeg? Billedsamtale: Tøm billedet for ord.
IT og medier	Skal ikke tilgodeses.	Eleverne arbejder med skolens it-udstyr for at opnå en grundlæggende fornemmelse for programmer som LibreOffice Draw (Tegn din egen spilleplade) og sætter egne digitale billeder (fotos) ind.	Eleverne arbejder med skolens it-udstyr for at dygtiggøre sig i tilrettelæggelsen af oplæg om kunstnere vha. PowerPoint (der skal indgå egne billeder og billeder med kildeangivelse)
Innovation og entreprenørskab	Eleverne illustrerer bogstavehistorier-favoritter og præsenterer dem for førskolegruppen.	Eleverne fremstiller postkort o. l. til salg i forbindelse med skolens julebasar.	Eleverne fremstiller postkort o. l. i forbindelse med skolens julebasar. Eleverne overtager konkrete opgaver i forbindelse med dekorerings af scenen til julefesten.
Kulturforståelse			
Hjælpemidler og materialer	Skolens faglokale(r) hhv. klasselokalet, samling af billedeksempler.	Skolens faglokale(r) hhv. klasselokalet, samling af billedeksempler, skolens pædagogiske læringscenter PLC.	Skolens faglokale(r) hhv. klasselokalet, samling af billedeksempler, skolens pædagogiske læringscenter, informationssøgning på nettet på dertil udvalgte sider.
Evaluering	Elevportfolio og udstilling.	Elevportfolio, udstilling og egne tekster (billedbeskrivelser, kommentarer til egne og andres produkter).	Elevportfolio, udstilling, planlægningsarbejde inden praktisk omsætning, egne tekster (billedbeskrivelser, anmeldelse af andres produkter), oplæg om kunstner.

VEJLEDENDE FORSLAG TIL FAGTEAMETS OVERORDNEDE PLAN – 7.-10. ÅRGANG

	7. årgang	8. årgang	9. årgang	10. årgang
Undervisning:	Tegning, grafik og kommunikationsdesign: Eleverne understøttes i at omsætte individuelle løsningsforslag i selvvalgte kreative opgaver; eleverne producerer til udstillinger om egen portfolio; skitseteknik som udgangspunkt for andre kunstneriske teknikker; budskabet trænger igennem: logo-design og tekstiltryk.		Tegning, grafik og kommunikationsdesign: Eleverne understøttes i at se mange mulige løsningsforslag i åbne kreative opgaver, som bearbejdes fra planlægningsstadiet til færdigt produkt (til udstilling hhv. portfolio); tegning som udgangspunkt for andre kunstneriske teknikker; kommunikative aspekter i forbindelse med valgplakater, reklamer, skolens info-folder mm.; trykgrafik: overlappende med maleri – skabelontryk/stencils.	
Undervisning:	Maleri, collage og kommunikationsdesign: De individuelle billedprocesser står i forgrunden samt arbejdet med forskellige teknikker; der arbejdes med pensel-dukus (streger, prikker, laving, pastos mm.); stemnings-collager som mood-board (materialer fra tidsskrifter, aviser, print fra nettet). Udvalgte værker som udgangspunkt: Hvad trænger igennem til os? Hvorfor forstår vi budskabet?		Maleri, collage og kommunikationsdesign: Akvarel: landskabet fra digital fotografi omsættes til maleri (sideløbende med billedeksempler fra forskellige epoker); maleri med akryl: overlappende med trykgrafik – skabelontryk/stencils.	
Undervisning:	Skulptur, arkitektur og produktdesign: Upcycling: skulpturer af (rent) affald: overforbrug og genbrug; proportioner: menneskets krop i bevægelse; arkitektur: modeller af huse (drømmehuse, bæredygtige huse m. fl.). Produktdesign: form, funktion og individualitet (sneakers-design).		Skulptur, arkitektur og produktdesign: DIY-objekter og upcycling med henblik på bæredygtighed: Hvad kan plastic-flasker mm. bruges til? Eleverne udvikler et produkt (dokumentering fra planlægning til præsentation) – japanske non-sense produkter (Chindogu).	
Undervisning:	Digitale billeder og kommunikationsdesign: Digitale fotos og materialer fra nettet: Udvalgte værker som udgangspunkt: Hvad trænger igennem til os? Hvorfor forstår vi budskabet?		Digitale billeder og kommunikationsdesign: Eleverne har mulighed i forbindelse med Bring your own device at omsætte en del af opgaverne digitalt; kunst på bestilling eller problemløser: eleverne designer visuelt materiale, som indgår i skolens hverdag.	
Undervisning:	Billedgenrer: Eleverne arbejder med fire forskellige kunststepoker (indholdsmæssig afgrænsning og kunstnerisk efterligning).		Billedgenrer: Eleverne arbejder med fire forskellige kunststepoker (indholdsmæssig afgrænsning og kunstnerisk efterligning).	
Undervisning:	Billedkomposition: Eleverne implementerer grundlæggende kompositionsmuligheder i deres værker (billedets linjer, det gyldne snit m.m.), udgangspunkt er arbejdet med udvalgte værker, som dekonstrueres.		Billedkomposition: Indstillingen afgør stemningen: eleverne omformer filmsekvenser til malerier/tegninger (storyboard); der arbejdes med billeder i balance og ude af balance.	
Undervisning:	Billedfunktion: Eleverne analyserer og afkoder billeder (analysemodel) og kan sætte ord på (fx selvportrætter, propagandaplakater). Analyse: Vi sætter ord på: sproglig kompetence til at formidle sammenhængen mellem et værk og intentionen; udvalgte eksempler som udgangspunkt. Udstilling og formidling: Eleverne skal producere værker til udstillinger på skolen (forårskoncert med fernisering): planlægning af udstillinger, udstillingskatalog, beskrivende tekster, digital understøttelse af præsentationen, udstillingen som en helhed (overskrift: <i>Forår som opbrud</i>).		Billedfunktion: Eleverne analyserer og afkoder billeder (analysemodel) og kan sætte ord på (fx sammenligning af kongeportrætter og valgplakater). Analyse: Vi sætter ord på: sproglig kompetence til at formidle sammenhængen mellem et værk og intentionen; eleverne udpeger værker som udgangspunkt. Udstilling og formidling: Eleverne skal ud af faglokalet med deres værker: planlægning af udstillinger på skoleområdet og ude af huset, udstillingskatalog, beskrivende tekster, digital understøttelse af præsentationen.	
Differentiering	Visuelle trin for trin-vejledninger; Stærke elever udfordres med vanskeligere teknikker, alternative materialevalg hhv. fleksibilitet. Svage elever understøttes med klare opgaver, stramme rammer hhv. afgrænsning af valgmuligheder.			

Fagsprog/ sproglig udvikling	Eleverne kan benævne og beskrive redskaber, værktøjer og teknikker samt arbejdsprocesser. Vi øver at bruge fagbegreber fra de respektive delområder; vi samler ord og vendinger i en digital ordbog; oplæg foran klassen og skriftlige undervisningsmaterialer indgår i opbygningen af fagsproget.		Eleverne kan benævne og beskrive redskaber, værktøjer og teknikker samt arbejdsprocesser. Vi øver at bruge fagbegreber fra de respektive delområder; vi samler ord og vendinger i en digital ordbog; eleverne undersøger, hvordan visuelt materiale fremstillet af dem selv kan understøtte andre elever på stedet; eleverne fremstiller disse materialer (fx <i>Sådan bruger du skolebiblioteket</i>); oplæg foran klassen og skriftlige læremidler indgår i opbygningen af fagsproget.	
IT og medier	Eleverne arbejder med skolens IT-udstyr for at dygtiggøre sig i tilrettelæggelsen af oplæg om kunstnere vha. PowerPoint (der skal indgå egne billeder og billeder med kildeangivelse); eleverne eksperimenterer med Gimp og videoredigering.	Eleverne arbejder med skolens it-udstyr for at dygtiggøre sig i tilrettelæggelsen af oplæg om kunstnere vha. PowerPoint (der skal indgå egne billeder og billeder med kildeangivelse); eleverne arbejder med Gimp, videoredigering (iMovie eller Blender), Google Sketch kan tages i brug i forbindelse med arkitekturopgaver.	Eleverne arbejder med skolens it-udstyr for at dygtiggøre sig i tilrettelæggelsen af oplæg om kunstnere vha. PowerPoint (der skal indgå egne billeder og billeder med kildeangivelse); eleverne arbejder med Gimp, videoredigering (iMovie eller Blender), Google Sketch kan tages i brug i forbindelse med arkitekturopgaver. Det er tilladt at eleverne bruger egne programmer på deres bærbare ("Bring your own device") for at omsætte kunstneriske opgavestillinger.	
Innovation og entreprenørskab	Eleverne producerer DIY-objekter til salg i forbindelse med skolens jule- og sommerfest. Der fremstilles reklamematerialer (flyers) til objekterne. Opgaverne fordeles på "medarbejderne" i selvvalgte grupper/teams.		Eleverne producerer DIY-objekter til salg i forbindelse med skolens jule- og sommerfest. Der fremstilles reklamematerialer (flyers) og produktfilm til objekterne. Opgaverne fordeles på "medarbejderne" i selvvalgte grupper/teams. Eleverne dokumenterer planlægnings- og arbejdsprocessen.	
Kulturforståelse	Museums- og udstillingsbesøg i nærområdet; deltagelse i kunstprojekter i grænselandet og samarbejdet med danske partnerskoler.			
Hjælpemidler og materialer	Skolens faglokale(r) hhv. klasselokalet, samling af billedeksempler, skolens pædagogiske læringscenter, PLC, informationssøgning på nettet på dertil udvalgte sider.	Skolens faglokale(r) hhv. klasselokalet, samling af billedeksempler, skolens pædagogiske læringscenter, PLC, informationssøgning på nettet på dertil udvalgte sider.	Skolens faglokale(r) hhv. klasselokalet, samling af billedeksempler, skolens pædagogiske læringscenter, PLC, informationssøgning på nettet på dertil udvalgte sider	Skolens faglokale(r) hhv. klasselokalet, samling af billedeksempler, skolens pædagogiske læringscenter, PLC, informationssøgning på nettet på dertil udvalgte sider.
Evaluering	Elevportfolio, udstilling, planlægningsarbejde inden praktisk omsætning, egne tekster (billedbeskrivelser, anmeldelse af andres produkter), oplæg om kunstner.		Elevportfolio, udstilling, planlægningsarbejde inden praktisk omsætning, egne tekster (billedbeskrivelser, anmeldelse af andres produkter), oplæg om kunstner; eleverne formulerer individuelle mål for læring og egne udfordringer.	

Undervisningsdifferentiering – fx:

- Undervisningen tilpasses elevgruppens forskellighed inden for klassens fællesskab ud fra indhold, metoder, organisation og materialer.
- Der sættes tydelige mål for året, forløb og undervisningslektion. Eleverne inddrages i evaluere og sætte mål for egen læring.
- Arbejdets organisering veksler mellem klassegennemgang, gruppe- og pararbejde ud fra Cooperative Learning-strukturer samt individuelt arbejde. Den stramme organisering afbrydes med jævne mellemrum af faser, hvor eleverne skal arbejde selvstændigt og selv organisere arbejdet.
- Der lægges vægt på en formativ evaluering; skriftlige opgaver afleveres fortrinsvis den digitale samarbejdsplatform, så eleven kan få feedback i selve skriveprocessen. Der arbejdes med førtest i forhold til prøver, så der kommer fokus på progressionen. Efter prøver m.m. laves der opgaveark ud fra klassens og elevens individuelle fejltyper.
- Eleverne involveres i deres egen læring, fx ved at skulle evaluere sig selv og undervisningen, ved at sætte individuelle læringsmål, ved at have fokus på progression, og ved at have valgmuligheder ved bestemte emner og opgaver.
- Der mængde- og dybdedifferentieres i forhold til materialer og opgaver, ligesom læsesvage elever kan bruge oplæsningsprogrammer, som fx Appwriter, eller lydfiler.

Årsplanen er udarbejdet i samarbejde med...

Emne og periode	Kompetencemål	Videns- og færdighedsområder	Læringsmål	Tiltag Hvilket indhold, materialer, metoder og organisering?	Evaluering Hvilke evalueringsværktøjer skal anvendes? Hvad skal evt. være prøve eller prøvelignende bidrag?

FAGETS KOMPETENCEOMRÅDER

Faget er bygget op omkring de tre kompetenceområder:

1. Billedfremstilling
2. Billedkommunikation
3. Billedanalyse

Den daglige undervisning vil trække på alle tre kompetenceområder, således at billedkommunikation handler om, hvem billedarbejdet henvender sig til. Det kan både være til klassen selv, til andre elever på skolen eller til mennesker uden for skolen. Billedanalyse og billedfremstilling hænger sammen på den måde, at læreren og eleverne taler sammen om hensigten med billedfremstillingen, om udfordringer og muligheder og om, hvordan resultaterne kan opfattes. Billedanalyse handler om at opbygge kendskab til faglige begreber gennem billedsamtale, og billedanalysen peger frem imod, at eleverne kan drøfte både egne og andres billeder, således at de kan nå frem til stadig mere dækkende udtryk og præcise ideer. I billedfremstilling udvikler og opøver eleverne deres evner til at formulere sig visuelt. Disse evner bygger på kendskab til teknikker og materialer, på håndværksmæssige færdigheder og på forståelse af de visuelle kulturer, de færdes i. Billedkunst er som de øvrige praktiske/musiske fag et udtryksfag, hvor eleverne lærer at udtrykke sig personligt inden for de visuelle udtryksformer.

BILLEDFREMSTILLING – AT SKABE OG AT UDVIKLE

Billedarbejdet har mange forskellige tilgange. Når eleverne sanser og bruger deres opmærksomhed målrettet, kommer de i kontakt med vidt forskellige måder at opleve på. Det har betydning for billedernes indhold og form.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at kunne udtrykke sig i et plant, rumligt og elektronisk billedarbejde. Eleverne skal lære at anvende praktiske erfaringer og teoretisk viden om formsproglige elementer, som form, farve og komposition i billedarbejdet.

Desuden skal der eksperimenteres med billeder og der skal arbejdes sammen med andre. Udviklingen af værktøjer, materialer og teknikker har været en medvirkende faktor til, at billeder og visuelle udtryk har ændret udseende gennem tiderne.

I billedkunst vælges dette i relation til emne og udtryk. Nogle materialer og værktøjer har været kendt og brugt i århundreder, f.eks. tusch, kul, kridt, penne og jordfarver. Andre er nyere, f.eks. akrylfarver, video og computere, internetbilleder og tegneprogrammer.

I det billedskabende arbejde skelnes mellem tre billedkategorier hhv. hovedkategorier for billedkunstneriske teknikker:

Rumlige billeder	Plane billeder	Digitale billeder
<ul style="list-style-type: none">· modellering (plastik)· udhugning (skulptur)· installation· arkitektur· iscenesættelse / scenografi· landart· spil / leg / performance· design mm.	<ul style="list-style-type: none">· tegning· trykgrafik· maleri· collage/sampling· skrift mm.	<ul style="list-style-type: none">· fotografi· video· animation· design· layout

Ovenstående liste er ikke fyldestgørende og kan suppleres med talrige andre teknikker, som kan omsættes i forskellige undervisningssammenhænge i de respektive klassetrin.

BILLEDKOMMUNIKATION – IDÉER FORMIDLES VIA BILLEDUDTRYK

I et samfund, hvor en stadig større del af kommunikationen foregår i billeder, er kompetence i at kommunikere visuelt af væsentlig betydning. Den kommunikative produktion bør finde sted inden for et bredt repertoire af materielle og digitale visuelle medier og udtryks- og kommunikationsformer, såsom video, computer, billedmobiltelefon, blade, plakater, aviser, performances, shows, internettet og udstillinger. Kommunikation består af elementerne information, meddelelse og forståelse. Eleverne arbejder med produktion af visuel information. Den kommunikative situation overvejes og medtænkes, og eleven får dermed redskaber til at undersøge og reflektere over, hvilke informationer, der skal gives med hvilken meddelelsesform, og hvem der skal være modtagere af informationen. Der eksperimenteres med forskellige visuelle koder og udsagn, der kan afprøves i forskellige kommunikative sammenhænge. Visuel kommunikation kan finde sted gennem forskellige medier, f.eks. tv, video, computer, billedmobiltelefon, blade, plakater, aviser, performances, shows og udstillinger. I arbejdet med visuel formidling arbejdes med design og layout inden for de forskellige medier, f.eks. plakatdesign, hjemmesidedesign, præsentationsdesign og udstillingsdesign. Elevernes digitale produktioner bør også ud over udstillinger i og uden for skolen udlægges på skolens hjemmeside, hvor de indgår i den generelle kommunikative udveksling.

Udstilling

Udstilling kan fungere både som en kommunikationsform og en evalueringsform. Her præsenteres eksempelvis færdige produkter, og en kort tekst kan med en beskrivelse af formålet med arbejdet evt. ophænges. Udstillingen kan også formidle et procesforløb, der viser forskellige faser i det billedproduktive arbejde, og udstillingen kan bestå af forskellige visuelle udtryksformer, der vægter forskellige aspekter. Fx kan der vises en digital præsentation, der viser skitsearbejdets udvikling til færdigt produkt eller en video, hvor eleverne performer eller har lavet en abstrakt/lyrisk produktion. Ved fremvisning og udstilling evalueres således også på, i hvor høj grad eleverne har formået at give deres hensigter eller budskaber visuel form. I tilknytning til dette vil der foregå en del uformel evaluering, idet eleverne i kraft af udstilling bliver medskabere af et kulturelt og kommunikativt miljø på skolen og i lokalsamfundet og dermed får mulighed for respons fra andre aktører.

Performance og social intervention

Siden 1960'erne har mange kunstnere været optaget af, hvordan kunsten kan bidrage til at forandre eller synliggøre den sociale virkelighed. Nyere kunstformer som "performance" og "social intervention" er relevante i forhold til faget billedkunst, fordi de giver eleverne mulighed for at arbejde med deres sociale rum, både i og uden for skolen. Gennem visuelt at iscenesætte forskellige relationer prøver eleverne at lege med mulige identiteter.

Eleverne kan eksempelvis intervenere i det offentlige rum ved at skabe små visuelle ændringer, der gør de forbipasserende opmærksomme på en problemstilling. Eleverne spørger fx beboerne i et boligområde om, hvilket sted i området de allerbedst kan lide og hvorfor. På hvert af stederne placerer de et lille visuelt tegn, fx et hjemmelavet klistermærke, og de tager billeder af stedet. På klistermærket er et symbol og en henvisning til en hjemmesideadresse, hvor klassen lægger billederne af stederne ind sammen med beboernes små fortællinger. Desuden diskuterer eleverne, hvad det var for kvaliteter, beboerne fremhævede, og hvad de selv ville vælge. På den måde lærer eleverne, at det visuelle og det sociale spiller sammen, og at visuel intervention kan danne udgangspunkt for social interaktion.

Billedmedie

Billedmediet er i hastig udvikling og præger i stigende grad vores holdninger og sociale relationer. Den hurtige udvikling skyldes bl.a. den digitale teknologi, der har ændret kommunikationsbetingelserne, så alle uanset alder kan deltage i en global kommunikation. Billedmedier er blevet mere dynamiske og varierede, end tilfældet var for bare få årtier siden, og samtidig er afkodning af billedernes budskaber helt afgørende for at kunne begå sig i et moderne samfund. Denne udvikling aktualiserer det kommunikative kompetenceområde i faget, der med de digitale mediers udvikling både har fået udvidet den potentielle modtagergruppe og de udtryksmæssige muligheder. Det er centralt, at eleverne i deres arbejde med billedkommunikation over internettet forholder sig til, hvordan andre kan opfatte de billeder, de fremstiller.

BILLEDANALYSE – VIDEN OM SAMSPILLET MELLEM TEKNIKKER OG BILLEDTEORI

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at samtale om billeder og iagttagelse, beskrive, fortolke og vurdere dem. Forskellige stilarter og udtryksformer inden for billedkunsten præsenteres og belyses i samtaler om elevernes egne og andres billeder/produktioner.

Eleverne skal kunne genkende forskellige billedkategorier og – genrer og arbejde med billeder i forskellige sammenhænge med baggrund i den historiske og sociale kontekst, de er skabt i. Det er ikke så vigtigt, at eleverne får en bestemt forståelse af de billeder, de ser, men det er vigtigt, at de kan begrunde deres forståelse af billeder både i billedet selv og i den sammenhæng, billedet indgår i. Når eleverne taler med læreren eller deres klassekammerater om deres eget billedarbejde, vil de opdage, at nogle af de samme spørgsmål, som de har mødt i kulturens billeder, også er på spil i deres egne billeder. Kunst-, objekt og billedbetragtning er et grundlæggende undervisningsindhold. Egnede er især kunstværker og objekter, der har en tilknytning til elevernes egen verden. Hertil hører også abstrakte værker, der igennem form og farve motiverer børn og unge til at bruge deres fantasi. Billedsamtalen er et vigtigt redskab for underviseren til at få indblik i, hvad eleverne er i gang med at udtrykke, ligesom samtalen udgør elevernes primære adgang til at tilegne sig en faglig terminologi. Et vigtigt dannelsesaspekt ved billedsamtalen er, at eleverne lærer at klargøre sig og give udtryk for egne intentioner samt at lytte til klassekammerater, som giver udtryk for deres intentioner. Denne proces indebærer skift mellem intuitive og analyserende tænkemåder, og det er vigtigt, at den foregår i en respektfuld og lyttende atmosfære.

Hvor der er mulighed for, at eleverne kan møde kunst, bør denne inddrages som naturligt led i undervisningen. Det kunne f.eks. være via besøg på museer, kunstudstillinger, gallerier, betragtning af skulpturer og arkitektur.

TVÆRGÅENDE TEMAER OG TVÆRFAGLIGT SAMARBEJDE

Billedkunst har som de øvrige praktiske-musiske fag praktiske og konstruktive handlinger som omdrejningspunkt, og det betyder, at faget har en central placering, når skolen rykker undervisningen ud af klasselokalerne, fx i forbindelse med emnedage eller projektuger. Billedkunst kan indgå i samarbejde med alle fag, hvori billeder og visuelle fremstillinger indgår. Ofte vil man i billedkunst kunne folde indhold ud, som stammer fra andre fag, fx dansk, historie, religion eller natur/teknologi. Billedkunst kan også stå i centrum for et tværfagligt samarbejde, hvor eleverne så beskriver deres projekt i dansk, foretager beregninger i matematik, laver research i historie osv. På denne måde kan et samarbejde med billedkunst gøre undervisningen mere vedkommende på tværs af fag og samtidig give billedkunstundervisningen en understøttende funktion i forhold til dansk og matematik.

Da der ofte arbejdes med åbne opgaver med flere forskellige løsningsmuligheder, bidrager faget til udviklingen af elevernes kreativitet, ligesom innovative og entreprenante projekter kan udspringe af

undervisningen i billedkunst, når fagets kommunikative overvejelser lægges til grund for en brugerorientering. Kan der eksempelvis være andre, der kan have glæde af elevernes arbejde? Er der et plankeværk omkring en byggeplads, der trænger til udsmykning? Måske vil den lokale farvehandler stille materialer til rådighed. Billedkunstlokalet er sikkert prydet med opfordringer til at holde orden. Måske kan man supplere disse med QR-koder, der henviser til små videoinstruktioner i, hvordan skabenes indhold bedst benyttes og opbevares. Måske har børnene i byens daginstitutioner brug for skilte med piktogrammer, så de kan finde rundt på skolen? I så fald vil det være en mulig opgave for nogle klasser at udforme disse i samarbejde med de kommende brugere og dermed skabe grobund for ekstra motivation i undervisningen.

For at støtte elevernes læseproces i alle fag, kan man i samarbejde med teamet arbejde med læsestrategifolderne, som indeholder en vifte af læsestrategier på dansk, tysk og engelsk. Bestilles gratis på Skoleforeningens Indkøbskontor.

Se endvidere:

Mål for Sprog og Læsning:

<http://www.skoleforeningen.org/indsatsomraader/sprog-og-laesning/maal-og-handleplan>

Vejledning for it og medier på EMU: <https://www.emu.dk/modul/it-og-medier-vejledning>

Vejledning for innovation og entreprenørskab: <https://www.emu.dk/modul/innovation-og-entrepren%C3%B8rskab-vejledning-0>

Vejledningen til det tværgående tema kulturforståelse er under udarbejdelse.

UNDERVISNINGSDIFFERENTIERING

Det er vigtigt at have for øje, at det er elevens læring der sættes i centrum.

Læring er en asynkron proces, og i en klasse kan der være stor diversitet og heterogenitet. Det er derfor op til læreren at differentiere og tilpasse undervisningen, så hver enkelt elev bliver udfordret på sit niveau.

Der er to måder, hvorpå læreren kan imødekomme elevernes forskellighed: ved at *elevdifferentiere* og ved at *undervisningsdifferentiere*. Elevdifferentiering handler om at differentiere i forhold til eleverne, fx ved at opdele dem efter niveau, køn, behov osv. Undervisningsdifferentiering handler om, at læreren tilrettelægger undervisningen inden for klassens fællesskab, så den tager hensyn til den enkelte elevs behov og forudsætninger. Her imødekommes elevernes forskelligheder på en sådan måde, at alle elever udfordres fagligt, socialt og personligt.

Begge måder kan være anvendelige i skolen, og er ikke nødvendigvis hinandens modsætninger.

Undervisningsdifferentiering som princip

Undervisningsdifferentiering kan ikke reduceres til en enkelt organisationsform eller undervisningsmetode – der er tale om et princip, som ligger til grund for undervisningen.

Undervisningsdifferentiering er en kompleks størrelse, og bør anskues ud fra et bredt perspektiv. Det er ikke det samme som individualiseret undervisning, og det er heller ikke noget, der "blot" kan arbejdes med i særlige perioder om året. Det må være et bærende princip for al undervisning.

Undervisningsdifferentiering kræver, at læreren har en stor evalueringskompetence. Læreren må ud fra de gældende læreplaner løbende evaluere klassens niveau samt vurdere, hvad der er næste skridt for både klassen og den enkelte elev, hvilket kræver et tæt samarbejde med eleverne. Læreren må være nysgerrig på egen praksis og fx sammen med sit team undersøge, hvad der virker bedst ved løbende at tage stilling til nedenstående spørgsmål:

1. Hvad er det, jeg ønsker eleverne skal lære?
2. Hvordan vil jeg planlægge min undervisning efter det?

3. Hvordan ved jeg, at eleverne har lært det?
4. Hvordan vil jeg reagere, når nogle elever ikke lærer det, eller nogle elever allerede kan det?

På skoler, hvor man har samlæste klasser, stilles der krav til læreren om øget opmærksomhed i forhold til undervisningsdifferentiering. Her må læreren tilrettelægge undervisningen, så den kan favne læreplanens mål til flere klassestrin. Her kan der fx arbejdes med et kompetenceområde for hele klassen, hvor målene er niveaudelte og indarbejder flere af kompetenceområdets videns- og færdighedsmål.

I al undervisning kan det være brugbart at tænke undervisningen på tre niveauer, men det kan være særligt vigtigt i de samlæste klasser:

- Niveau 1: Dét, alle skal kunne
- Niveau 2: Dét, de fleste skal kunne
- Niveau 3: Dét, nogle få skal kunne

Niveauerne skal ikke anskues som statiske og der skal gives plads til, at eleverne kan bevæge sig mellem niveauerne, fx inden for de forskellige områder i faget. Klassen arbejder med det samme indhold, og lærer og elev finder sammen ud af, hvilket niveau der er passende for den enkelte elev.

De fem områder

Undervisningsdifferentiering går ud på, at læreren inden for klassens fællesskab tilpasser sin undervisning til elevgruppens forskellighed med udgangspunkt i nedenstående fem områder (kilde 1):

- Indhold
- Metoder
- Organisering
- Materialer
- Tid

Læreren må fx kunne veksle mellem, at eleverne arbejder alene, to sammen, i grupper og fælles i klassen. Nogle elever skal have længere tid til en opgave, og der kan være forskellige krav til opgaveløsning. Der kan varieres i form af materialer og brug af metoder. Læreren kan også tilrettelægge dele af undervisningen, så eleven selv kan være med til at vælge indholdet, og hvor der stilles opgaver på forskellige niveauer.

Der er tale om et system, hvor læreren leder arbejdet i klassen, hvorefter eleverne kan overtage – *i hvert fald en god del af* – ansvaret for egen læring. Undervisningsdifferentiering kræver, at læreren er en dygtig klasseleder, som kan sikre tydelighed og struktur, planlægge undervisningen, så der er udfordringer til alle, og opbygge gode relationer til den enkelte elev.

Undervisningsdifferentiering i praksis

I praksis kan der arbejdes med undervisningsdifferentiering på mange måder.

Cooperative Learning (CL) er en metode, som kan medvirke til en differentieret undervisning. CL er en betegnelse for undervisning, hvor eleverne samarbejder efter bestemte principper og i tydelige strukturer med henblik på læring. Læringen foregår oftest i teams, som skal frembringe en synergieffekt, hvor den enkelte elev såvel som fællesskabet bliver tilgodeset og har fælles indbyrdes ansvar. Her er det vigtigt, at der gives plads til at lave fejl, og at alle elever aktiveres. Læreren må i den forbindelse bl.a. overveje, hvordan eleverne sættes sammen, samt hvilket tidsforløb der arbejdes inden for.

Ugeskema er en anden metode, som også kan fremme differentiering i undervisningen. Metoden går kort beskrevet ud på, at alle de opgaver eleverne skal lave i løbet af ugen, er opsummeret i et afkrydsningsskema. I begyndelsen er opgaverne ens for alle, men ret hurtigt kan skemaet bruges til at differentiere, så der er forskel på, hvilke opgaver eleverne skal løse. Det er her afgørende, at opgaverne

har fokus på elevernes læring og ikke kun aktiviteter. Læreren må løbende i dialog med eleverne om deres læring og brug af strategier.

Individuel tid er en tredje metode, som kan anvendes på forskellig vis. Her afsættes tid til, at eleverne enten i det enkelte fag eller på tværs af fag arbejder med individuelle mål og opgaver tilpasset den enkeltes niveau. Det kan fx udmøntes i et læsebånd, hvor alle elever læser, men netop udfordres på deres niveau. Det kan være læsning som afgrænset mål, men kan også omhandle faglig læsning. Individuel tid kan også udmøntes i en form for fordybelsesstund, hvor eleven alene eller sammen fordyber sig i områder, som der er brug for at samle op på, repetere eller træne yderligere for at sikre konsolidering. Her må læreren samarbejde tæt med både den enkelte elev og sine kollegaer, for netop at kunne imødekomme den enkelte elevs behov.

Kilde: <https://www.eva.dk/grundskole/undervisningsdifferentiering-baerende-paedagogisk-princip>

EVALUERING

Evalueringen finder løbende sted i den daglige undervisning og tager afsæt i samtaler under arbejdsprocessen samt i forbindelse med udstillinger og præsentationer. Faglige og pædagogiske overvejelser er grundlaget for bedømmelsen af elevernes præstationer, som dokumenterer den enkelte elevs

- tekniske og håndværksmæssige kompetencer
- udtryks- og erkendelsesmæssige fremskridt
- sociale forståelse og adfærd.

Derudover indgår de beskrevne taksonomiske niveauer i elevernes standpunktsbedømmelse fra 7. til og med 10. klassestrin. Undervisningsbidragene inddeles i:

Kunstneriske præstationer

Af central betydning er de kunstneriske præstationer, som genspejler den kreative proces, og som markerer, i hvilken grad opgavestillingerne er blevet omsat. I sammenhæng med den kunstneriske præstation bedømmes den samlede kreative proces med henblik på:

- den individuelle vej til det aftalte mål
- den individuelle omsætning af opgavestillingen fra idé til produkt under hensyntagen til udkast, tidsinddeling og styring af arbejdsprocesser igennem kommunikation og samarbejde.

Mundtlige præstationer

Eleverne tager indflydelse på undervisningen igennem deres mundtlige bidrag og kan derved påvirke andre elevers læring. Bidragenes kontinuitet og kvalitet bedømmes i forbindelse med oplæg, diskussioner, statusberetninger om par- hhv. gruppearbejdet og elevernes indbyrdes kommunikation i undervisningen. Vigtige – og for standpunktsbedømmelsen relevante – delområder er at kunne opsamle resultater af arbejdsfaser, opdage, konkretisere og overføre problemstillinger, abstrahere, begrunde og finde på svar og eksempler. Elevens viser desuden også sin viden, færdigheder og kompetencer i form af konstruktiv kritik og saglig argumentation for egne standpunkter.

Skriftlige præstationer

Beskrivelser og fortolkninger, referater og oplæg, koncepter for egne æstetiske processer og tests fremhæver iagttagelseskompetencer og dømmekraft, kreativitet og faglige færdigheder samt elevernes refleksion over egne og andres produkter.

Standpunktsbedømmelsen fastlægges efter faglig og pædagogisk vurdering med udgangspunkt i flere, forskelligartede og differentierede undervisningsbidrag. Kunstneriske bidrag udgør en væsentlig del af bedømmelsen. Sideløbende kan skriftlige opgaver indgå i bedømmelsen.

KILDER

Vejledninger til fagene fra Forenklede Fælles Mål, Undervisningsministeriet, 2014-2018:

<http://www.emu.dk/omraade/gsk-laerer>

Leitfäden zu den Fachanforderungen, Ministerium für Schule und Berufsbildung des Landes Schleswig-Holstein,

2014-2016: <http://lehrplan.lernnetz.de>

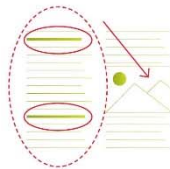
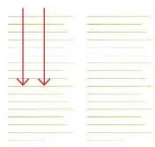
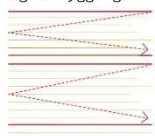
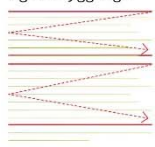
BILAG

LÆSESTRATEGIER

LÆSETEKNIKKER

LÆSETEKNIKKER

LESETECHNIKEN

<p>OVERBLIKSLÆSNING</p> <p>Kig på overskrifter, billeder samt for- og bagside.</p> 	<p>ORIENTIERENDES LESEN</p> <p>Verschaufe dir einen groben Überblick – wo ist die Überschrift, gibt es Bilder, wie ist der Text eingeteilt?</p>
<p>SKIMMING</p> <p>Skim teksten: Det vil sige, lad blikket gå ned over teksten uden at læse alle ord.</p>	<p>ÜBERFLIEGENDES LESEN</p> <p>Wird auch Skimming genannt. Verschaffe dir einen groben Überblick über den Textaufbau und Inhalt (Überschriften und Bildtexte lesen, Textabschnitte und Wörter überfliegen). Wovon handelt der Text?</p>
<p>NÆRLÆSNING</p> <p>Læs alle ordene langsomt og omhyggeligt.</p> 	<p>INTENSIVES LESEN</p> <p>Lies den Text ganz genau, um den Inhalt zu verstehen. Mach dir Randnotizen, benutze den Textmarker.</p>
<p>PUNKTLÆSNING</p> <p>Lad dine øjne glide hen over teksten, indtil du finder den information, du leder efter.</p> 	<p>SUCHENDES LESEN</p> <p>Wird auch Scanning genannt. Du suchst nach ganz bestimmten Informationen/Wörtern/Zahlen, um Fragen oder Aufgaben zu lösen.</p>

LÆSESTRATEGIER 2.-4. KLASSE

LÆSESTRATEGIER

alle fag

FØR DU LÆSER

- Skim titel, for- og bagside, overskrifter og billeder. **Hvad tror du, teksten handler om?** Skriv ord i et tankekort.
- Er teksten **fakta eller fiktion?**
- Hvad er dit **læseformål** – og hvilken **læse- og notateteknik** skal du nu bruge?

MENS DU LÆSER

- **Find** ord eller tekststeder, du skal have forklaret. Brug **ordstrategier**, læs fx tekststykket igen, tænk, brug ordbogen eller spørg.
- **Tal** med din læsemakker eller lærer om dét, du ikke forstår.
- **Markér** vigtige ord i teksten.
- **Skriv notater**, fx billednotat eller kolonnenotat.

EFTER DU HAR LÆST

- Hvad handlede teksten om? **Gengiv hovedindholdet** i teksten (fortæl, tegn eller skriv). Brug også de ord og overskrifter, du har skrevet ned.
- **Samtal om** tekstens **budskab** – hvordan påvirker teksten læseren?
- Hvad har du lært?

LÆSESTRATEGIER 5.-6. KLASSE

LÆSESTRATEGIER

alle fag

FØR DU LÆSER

- **Skim** titel, for- og bagside, illustrationer. Hvad tror du, teksten handler om? Skriv ord i et **tankekort**.
- Hvad er dit **læseformål**, og hvilken **læseteknik** skal du bruge?
- Hvilken **teksttype** og **genre** læser du?
- Hvad er tekstens **formål**?
- Udfyld fx **ordkendskabskort** til centrale ord.
- Vælg **notatteknik**.

MENS DU LÆSER

- Brug **ordstrategier** til ord eller tekststeder, du ikke forstår. Læs fx tekststykket igen, tænk, brug ordbogen eller spørg.
- **Markér** vigtige ord eller tekststeder.
- **Skriv notater** – benyt den valgte **notatteknik**, fx kolonnenotat, tidslinje.
- **Stil spørgsmål** til teksten (på, mellem og bag linjerne).

EFTER DU HAR LÆST

- Lav **grafiske modeller** til at få overblik over tekstens struktur og indhold, fx
 - **kolonneskema**, **procesnotat**
 - **Venn-diagram** for at se på ligheder og forskelle.
- **Opsummer** indholdet med dine egne ord, brug stikord og overskrifter til hjælp.
- Hvad er tekstens **formål** og **budskab**, og hvilket **perspektiv** har teksten på emnet?

LÆSESTRATEGIER 7.-10. KLASSE

LÆSESTRATEGIER

alle fag

FØR DU LÆSER

- **Skim** titel, for- og bagside, illustrationer. Hvad forventer du af teksten?
- **Hvad ved du allerede** om temaet eller forfatteren? Skriv stikord, eller lav **tankekort**.
- Hvilken **teksttype** og **genre** læser du?
- Hvad er tekstens **formål**?
- Hvad er dit **læseformål**? Vælg den **læseteknik** og evt. en **notatteknik**, der passer til læseformålet.

MENS DU LÆSER

- **Markér og undersøg ord**, du ikke kender. Brug **ordstrategier** til ord eller tekststeder, du ikke forstår. Brug fx ordbogen eller din viden fra andre sprog.
- Hvad handler teksten om – hvad drejer den sig om? **Markér** vigtige dele af tekstens indhold.
- **Skriv notater** – benyt den valgte **notatteknik**, fx kolonnenotat, tidslinje.
- **Stil spørgsmål** til teksten (på, mellem og bag linjerne).

EFTER DU HAR LÆST

- **Visualiser** indholdet, fx ved hjælp af illustrationer, tegninger eller **grafiske modeller** for at få overblik over tekstens struktur og indhold, fx
 - **kolonneskema**, fx problem-virkning-årsag-løsning v. fagtekster
 - **Venn-diagram** for at se på ligheder og forskelle
 - **struktureret tankekort**.
- **Opsummer** indholdet med dine egne ord.
- Hvad er tekstens **formål** og **budskab**, og hvilket **perspektiv** har teksten på emnet?
- Sæt teksten ind i **sammenhæng**, fx samfundsmæssig, gennemsnitlig osv., og **vurder** tekstens udsagn kritisk.